

BUDA-PESTA

5 Fauru st. v.
18 Fauru st. n.

Va eși dninec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 6.

ANULU XIII.

1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

DÓMN'A STANCA.

— Studiu istoricu. —

(Urmare)

Intrarea Românilor în Belgrad, capital'a princiloru Transilvaniei, se severși cu cea mai marétia pompa; acea di erá póte cea mai stralucita din cele ce viitorulu reversá lui Mihaiu și sociéi sale. Vuetulu clopoteloru, bubuitulu tunuriloru, resunetulu trimbiteiloru, tobeloru, buciumpuloru insgomotá aerulu. Inainte mergeau boerii calare printre rëndurile dese ale soldatiloru; dupa ei 8 cai frumosu insielati numai în auru și argintu erau trasi de capestru; apoi Mihaiu pe unu armasaru, imbracatu în cele mai scumpe haine, avendu în fatia-i stégurile lui Andreiu Bathori, luate în batalia, defacute și aplecate în semnu de supunere a Transilvaniei; alaturi dómn'a Stanca cu copíi sei; în drépt'a, în stang'a și la urma alti boeri calari; ér poporul din tóte partile se imbuldiá cu strigatele neprecurmate de bucuria ⁽⁶⁴⁾.

De si inim'a de femeia se 'ncanta și lacomesce de pe pompa și putere, dómn'a Stanca singura în veselía generala pastrá o figura melancolica. Ea vediușe prin câte gertfe se innaltiașe Mihaiu aci, și geniulu batalieloru

rosiu de sânge, și pericolulu cu capulu de Medusa, steteau pururea în minte-i. Unu neastimperu — presimtire a unei nenorociri ce ne amenintia — stapaniá tóte miscările sale. Onorurile mari ce i se aducea, cá unei craiese, o obosiá mai multu decátu s'o multiamésca; si adesea retrasa în fundulu palatulu de sgomotu și de fastidiulu Curtii, dedea sboru slobodu tristeloru sale gândiri.

Candu ucigasii Cardinalulu Andreiu Báthori adusera cá daru lui Mihaiu capulu nefericitulu príncepe, cu nadejde de resplatare pentru criminal'a loru fapta, Stanca ce erá presinte la asta jalnica priveviste fu podidita de lacrimi. Intrebata de Mihaiu, de ce plânge, ea respunse cu adanci suspine și cá o profetia: „Ceea ce s'a intemplatulu lui, ti-se póte și tie si a-cestuia (aretandu pe fiulu loru Nicolae) totu astfelu sè se intemple!“ Domnulu miscatu de aceste cuvinte, și gândindu la nestatornici'a sortii omenesci și-intórse fati'a cá sè-si ascunda lacrimile, esclamandu: „O! seraculu Popa! seraculu Popa!“ ⁽⁶⁵⁾ Cautandu-se și trupulu, dupa indemnulu Stanchii, și alu logofetulu

⁽⁶⁴⁾ Bethlen, IV, 431 seq.

⁽⁶⁵⁾ Bethlen, IV, 461.

Tudosie ⁽⁶⁶⁾, Cardinalulu fu ingropatu cu mare pompa, insu-si Mihaiu ducându candel'a mortuara in mana ⁽⁶⁷⁾.

Blândulu caracteru alu dómnei Stanchii erá in opozițiune cu inim'a de leu a vítézului seu sotiu; ea adesea domoliá iutímea si asprimea caracterului lui, si suferiá cu o resignatiune dulce si pacienta brusqueri'a selbatica a unui omu de arme, cum si putín'a-i credinția de sotiu ce-i pastrá ⁽⁶⁸⁾. Calitátile dómnei române sunt incununate cu laude entusiastice de chiar dusmanii barbatului seu ⁽⁶⁹⁾.

Sufletulu ei se versá prin generóse fapte a supra supusiloru sei in Ardélu, cá si in Tiér'a-Romanésca. Ori unde erá durere de alinatu, bóla de ingrigitu, lacrimi de stersu, merite de resplatitu, ea se aflá pretotu-indeni cá unu ângeru de muma, si ajutórele sale nu lipseá nimenui. Asiá, in Belgradu bolnavindu-se Danciu Vorniculu, Stanca lu-ingrigi mai multe luni, si murindu, lu-inmormentá la biseric'a mitropoliei din Belgradu, cheltuindu 20,000 de aspre. Soci'a lui Danciu, Stana, dreptu recunoscintia daruesce dómnei romane mosi'a Pireia, cu care ea milui pe Oprea Postelniculu pentru slujb'a lui cea credincioasa contra domnu in tiér'a câtu si in strainetate ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁶⁾ Bethlen, IV, 465—8.

⁽⁶⁷⁾ Heidenstein : Rerum Polonicarum XII libri, Francfurti, 1672, pag. 347 : „Michaeesque ipso candelam manu gestante.“

⁽⁶⁸⁾ Idem, p. 375, dice despre Mihaiu Voda : „Habitum corporis sicco fuit : ambi dexter, barba longa : intuitu turpi : religione vel nulla, vel, que par illi est, paganica. *Uxorem filiamve per vim alicui auferre, pro nihilo illi erat, militem licentia crudelitaeque sua maxime sibi devinciebat : quo consilio, si vidua intra annum alteri non nupsisset, ut possessioibus fortunisque suis cederat, constituerat.*“ — Spontoni, Historia della Transilvania, passim.

⁽⁶⁹⁾ Bethlen, IV, 336 : „ . . . Vajvodae uxor, foemina matronalibus dotibus conspicua, et a mariti sui moribus longe abhorrens.“

⁽⁷⁰⁾ Chrisovulu lui Mihaiu Voda, doc. Ep. Râmnicu, leg. nr. 103, doc. nr. 1 la arch. statului din Buc. Acestu Danciu Vorniculu Brancoveanu erá fiulu lui Datco (Davidu), si tatalu lui Mateiu Basarab, care facându-se domnu a stramatatu in anulu 1648 ósele parintelui seu din Belgradu la manastirea Arnota (jud. Vâlcea) cea fundata de dinsulu, punendu peste mormentu-i (ce se aflá in tind'a bisericeii) inscriptiunea pe care noi o citimu si completâmu astu-felu : (Ne avendu in tipografia litere cirilice, o reproducemu cu caractere latine. Red.)

„Aicea zacu ósele a c(restinului)
„si bine credincios(ului si a nóst)
„re ruda boiarenu a jup(anului Danciuului)
„Vornicului Brancovea(nu si prílej)

§. 7.

Stéu'a lui Mihaiu, dupa cuprinderea Moldovii, incepuse sè palésca. Ungurulu, Némtiulu, Turculu, Polonulu, Tatarulu, pana chiar si Romanii vënduti strainiloru, toti venau peirea unui singuru omu, care cu fruntea senina ascultá urletulu viforului apropiatu. Dóm'n'a Stanca ne mai simtindu-se sigura nici in Belgradu, nici in Têrgoviste, unde venise cu fiulu seu Nicolae, domnulu Tierii-Romanesci ⁽⁷¹⁾, se retrase cu totu ce avea mai pretiosu la Fagarasiu. ⁽⁷²⁾ Ací sub ocrotirea positiunii naturale a locului, a intariturii si a unui micu corpu de óste romana, se intaritá séu bucurá de pe vestile ce primiá despre sociulu si fiulu seu.

Dar Ardélulu clocotindu isbucni cá unu vulcanu. Ici nobilimea maghiara inversiunata contra lui Mihaiu se stringe la Turda, chiamandu pe d'o parte in ajutoru pe Basta, pe de alt'a pe Sigismundu cu Turcii si Polonii; si candu cei mai straluciti sfetnici ai lui Mihaiu, Banulu Mihalcea si Radu Buzescu, venira a intrebá pe

„luindu-se mórtea (in tiéra) Ardélului
„acolo i s'au (si ingro)patu trupulu in mi
„tropoli'a Belgradului in corsulu aniloru
„7108, ér fia-seu pré luminatulu
„Ionu Mateiu Besarabu Voevodu (si domnu tie)
„rii Romanesci intr'alu 16 an den d(om)n
„ia lui trimis'au pe credincio(su)lu marii Sale
„Dragomiru velu vornicu adusu ósele de lea
„u ingropatu intr'acést'a stà manastire
„Arnot carea e ziditu din temelu de Mari'a sa.“

Ilustrulu nostru archeologu, dlu A. Odobescu, care a publicatu si unu fac-similu dupa acésta inscriptiune in interessantulu dsale studiu „Arnota“ (Atheneulu Romanu, Bucuresci, 1869, p. 17) sustine cá : inscriptiunea s'ar referi nu la tatalu lui Matheiu, Vorniculu Danciu Brancoveanu, ci la o ruda a acestuia, care va fi muritu in Ardélu la anulu 1600. Acésta de pe opiniunea nóstra este o eróre, pentru cá : 1. Faptulu certu atestatu de chrisovulu indicatu mai susu este cá, Danciu Vornicu a muritu la anulu 1600 in Belgradu si s'a ingropatu in mitropoli'a de acolo ; 2. De nicairi nu se vede, cá vre o ruda a lui Danciu Vornicu, totu in acelu timpu si locu sè fi reposatu si ingropatu ; 3. Chiar de amu admite acést'a, Mateiu Voda zidindu m-rea Arnota, erá naturalu sè aduca din Ardélu ósele parintelui seu, ér nu ale rudei acestuia ; 4. O inscriptiune mortuara aréta in de regula numele reposatului, ér nu a cui ruda a fostu ; si 5. Inscriptiunea asiá cum o citimu si o completâmu noi, socotimu a fi decisiva.

⁽⁷¹⁾ Chronic'a anonima in Magaz. Ist., IV 301 : „Simion voda . . . cá a vinitu aici in tiér'a Romanésca, cu Lesi si cu Moldoveni, de a gonitu pe Dóm'n'a lui Mihaiu voda, si pe fiu-seu Nicola voda . . .“

⁽⁷²⁾ Spontoni, Historia della Transilvania, Venetia 1638, p. 122.

nobili ce voiescu, — ei i dadera afara din adunare cu rusine ⁽⁷³⁾.

Colo Basta si-misca infricosiat'a sa armia, dirigendu-se spre Mihaiu; mai colo norulu acel'a negru vestesce apropiarea de noi dusmani Poloni si Turci.

Diu'a fatala pentru nemulu romanu si pentru Mihaiu, 18 septembrie 1600, veni. Mirislau — Waterloo alu Bonapartului Romanilor, locu de gelania alu ori-carei anime romanesci; campiile sale se scaldara in sangele romanu; undele riului Muresiu, rosiatice ca cerulu in apusulu sorelui, rostogolira cadavrele osteniloru lui Mihaiu; si la acea priverliste teribile ca fati'a mortii, in acelu ragetu alu micloru de suflete espirande, in acea ploia de glontie si de puciosa, Voevodulu Romanu in locu d'a parasit campulu sangerosu alu luptei, sta nemiscatu pe calulu seu — in man'a drepta stegulu celu mare alu armiei, instanga'a sabi'a sa cea uriasa — er in giuru-i cati-va capitani implorandu-lu cu lacrimile'n ochi a lua fug'a, caci dusmanulu s'apropia si vieti'a-i e in primejdia. ⁽⁷⁴⁾

Sublime momente de devotamentu, candu omulu uita, ca este carne si ose, si astepta ca stanc'a neclintita in varfulu mosnegului Carpatu a tresneteloru detunatore loviture ⁽⁷⁵⁾!

De la Miraslau Mihaiu se duse cu graba la Belgradu, apoi la Fagarasiu, unde se afla domn'a Stanca ⁽⁷⁶⁾. Aci elu vol se oprasca pentru a-si incerca d'a dou'a ora noroculu contra armiei imperiale. Baba-Novacu, credinciosulu si vitezulu seu generalu, care tocmai atunci sosise ranitu, cu perulu si barb'a peltite de focu, lu-conjura se plece catu de'ngraba in tierra, caci norocosulu Basta lu-urmaresce, — Nemtii voru incuigiura cetatea, si slav'a, dilele lui si a sociei sale sunt in primejdia. Mihaiu incarca atunci pe cai si cara tesauerele sale, si ducendu-le intr'o mare si intunecosa padure nu departe de Fagarasiu, numita a *Dracului*, acolo le ascunse intr'o grupa adanca.

Intorsu la Fagarasiu, pe care lu-dede preda soldatiloru, si-lua socia, fic'a, pe Baba-Novacu cu ostenii ce-i mai remasese, — si

⁽⁷³⁾ Istuanfius, *Historia Regni Hungarici*, Coloniae Agrip., 1724, p. 462. — Bethlen, IV 570.

⁽⁷⁴⁾ Vedi in Spontoni, op. cit., p. 115—119, descrierea acestei nenorocite batai.

⁽⁷⁵⁾ Studiulu nostru „Mihalcea Banulu“ in „Column'a lui Traianu“ 1872, nr. 29, 30, 31, 32, 33; 1873 nr. 2 si 3.

⁽⁷⁶⁾ Spontoni, l. c.: „dove tenea la *moglié*, e le cose più pretiose.“

se 'ndrepta catra Tier'a-Romanesca printre munti ⁽⁷⁷⁾

Apropiandu-se de hotare, afla, ca nu departe Sigismundu si Moise Sekeli cu Polonii lu-astepta se-lu lovesca. Pusu intre doue focuri, se decise a se'mpacu cu Basta, si tramise la dusulu patru soli, cari incheiara pacea cu conditiune, ca domn'a Stanca, fica-sa Florica si fiulu seu Nicolae Voda se remana ostatici in Ardelu ⁽⁷⁸⁾.

(Finea va urna.)

Gr. G. Tocilescu.

CATRA UNU JUNE.

Totu in lacrimi si durere,
Astfelu este traiulu meu;
N'am linisce, nici placere,
Vestiedescu de dorulu teu.

Peptu-mi geme in suspine,
De candu draga te-am vedutu;
Nu mai am dile senine,
Si nu potu ca se te uitu.

Ochii tei, raza de sore,
Pe mine m'au farmecatu;
Vocea ta incantatore
Par c'audu neincetatu.

Pana draga-a ta iubire
Anim'a mea n'a invinsu:
N'aveam doru nici o gandire,
Totu mi-para paradisu.

Dar acum la 'ndepartare
La durerea ce simtiu eu,
Nu potu afla alinare,
Lipsindu-mi amorulu teu.

Riuri, paseri, floricele,
Tote le intrebu mereu:
Deca sciu se-mi spuna ele
Unde sbora gandulu teu?

Di si nopte cu durere
Eu privescu in calea ta;
Vina angeru de placere
Se-mi alini durerea mea!

⁽⁷⁷⁾ Spontoni, op. cit., 122—123.

⁽⁷⁸⁾ Spontoni 123 spune, ca: Mihaiu ar fi datu ca ostatici pe mum'a, pe socia si pe fiulu seu Petrascu; la p. 124. Solii romani dicu: „offerendovi per ostaggi in sicurtà della nostra fede . . . Petrasco carissimo Figlio del Signor nostro insieme con sua Madre e sua Moglie.“ Mum'a lui Mihaiu, Tudora, asediata in mrea Cozia inca de la plecarea fiului seu pentru cucerirea Ardélului, nu s'a miscatu de acolo pana la morte. Vedi Bethlen IV 343, 519, despre Tudora; p. 594; Mihaiu dede: „pro obsidibus uxorem suam cum filio Petraskone . . .“ Decisive sunt urmatorele din memorialulu lui Mihaiu voda catra imperatulu Rudolfulu: „Spre a-i convinge si mai tare despre fidelitatea mea, am tramisu in Transilvania chiar socia mea, fiulu meu si pe fia-mea, inse sub conditiune ca pe fiulu meu se-lu lase a veni indata la M. Ta.“ Tesauru de mon. ist., I 267. — Lorchianus, op. cit. 66—67.

Dara tu in departare
Póte cá m'ai si uitatu;
N'audi vocea-mi in durere,
Cum te chiama nencetatu!

Elisa.

FÉT'A DIN PÉTRA.

— Basma poporala. —

(Fine.)

„Atunci in laintrulu seu se facù adancu intunicu; in pieptu, inim'a-i sdrobíta, se incolaciá cá crâmpeie trunchiète de sierpe veninosu. Diu'a la sóre, elu se famêntá in durere; nóptea la stele, din ochi i picurá isvoru de plansóre, si la totu ciasulu, nóptea cá si diu'a, diu'a cá si nóptea, glasulu lui duiosu resuná prin codrii: — „Dómna a inimei mele, stapaná a acestoru locuri! de ce m'ai parasitu? Unde te-ai dusu? Ah! unde? . . .

„Si-aducea a minte d'ale ei dalbe frumuseti, d'ale ei dulci cantári, de dilele fericite pe candu glasulu muntiloru si alu apelor respundea cu veselu susuru la glasulu copilei; pe candu ea amblá, leganandu-se, gingasia si usióra, pe verdéti'a livediloru; pe candu ea tremurandu, scuturá de pe cositiele-i belaie, zapad'a, mai putínu alba decâtu peliti'a ei. Atunci inim'a lui, cu suspine, întrebá insedaru pe codrii si pe stanci, unde si in ce tíera va mai fi aceea mandra flóre, aceea dragostósa románca, cu fatia alba cá crinulu, cu glasu incantatoru de dína? . . .

„Dar tóta jalea lui erá indesiertu, ce a fostu verde s'a uscatu; ce a infloritu s'a scuturatu. Intr'acele plaiuri, in cari elu gasise mai antâiu multumirea, venandu si prindiendu cu nepasare paseri de pe ceru si fiere de pe pamentu; in cari apoi si-afllase fericirea la sinulu dragalasiei fecióre, acum totulu erá vestedu, totulu erá ofilitu, totulu se imbracase intr'unu giulgiu de geru si de intristare. Elu cercá sè ridice de la pamentu arculu si sagetile, ghióg'a si prasthi'a; dar armele erau ruginite, puterile-i erau slabite, ochiulu vedea turbure la tínta, bratiu-i nu mai sciá sè nimerésca tielulu. De odata cu nestematele perduse si farmeculu loru puternicu; fét'a din pétra le luase cu dins'a, cá sè faca cu ele cercei si ghiondane; ér elu, sermanulu, elu si-aducea atunci a minte, cu doru si cu jale, despre loculu unde nascuse, despre caminulu unde crescuse, despre maicuti'a dulce care pe sinulu ei lu-leganase, despre tóte averile si tóte multumirile pe cari le perduse; elu se ingroziá

vediendu-se, ajunsu a ratecí, cá unu sufletu caletoru si fara taría, prin locasiele selbatice ale fiereloru, a cercá prin codrii si prin pusthii naluc'a fericiriloru, si inim'a-i sangerá, risipita in tardii si zadarnice caintie . . .“

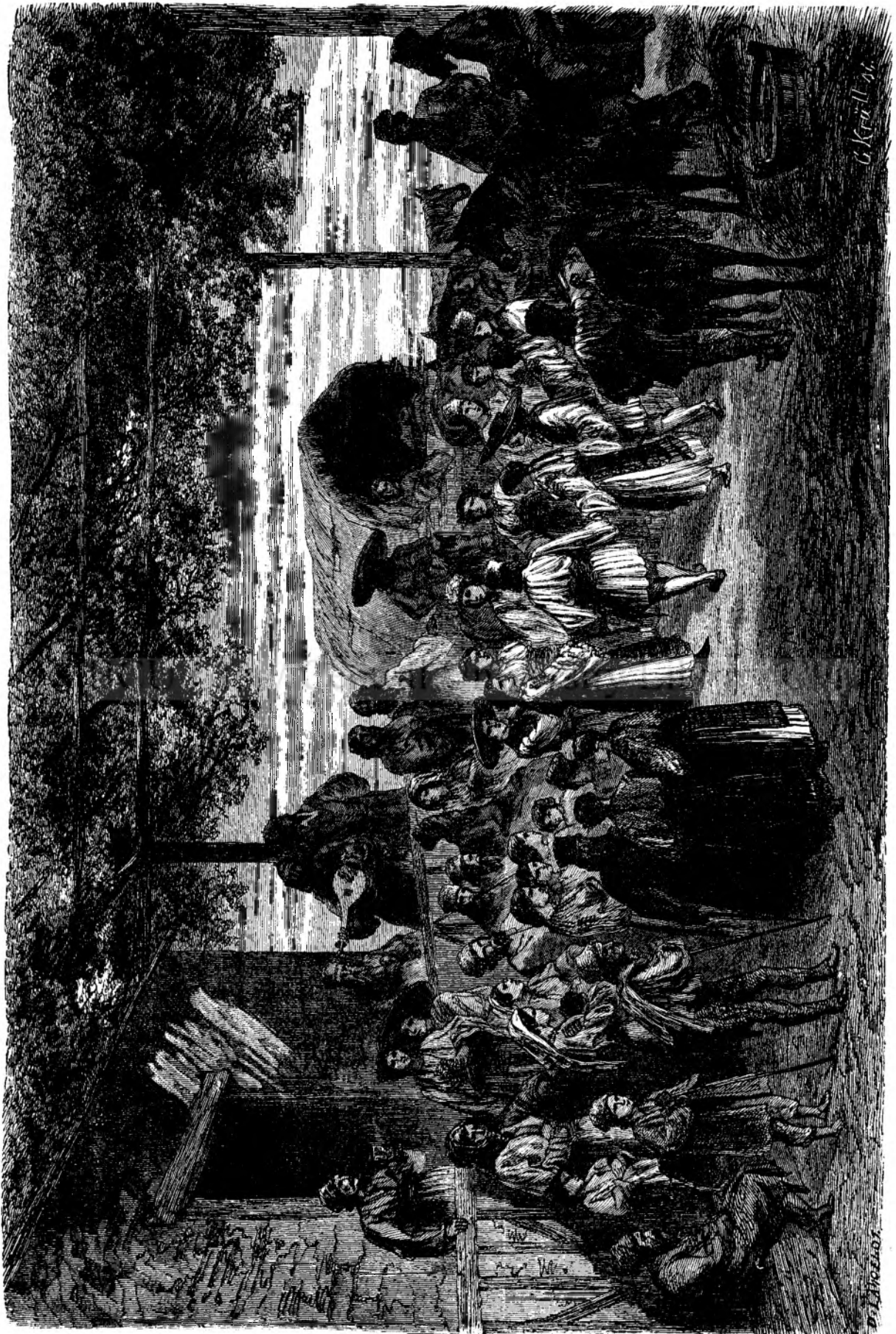
Câti altii pe lume, si-vedu, cá dinsulu, virtutea si noroculu spulberate, prin nesocotinti'a loru! Candu omulu e tineru, elu nu scié sè pretiuésca bunurile, cu cari Proni'a cerésca, muma darnica si iubitóre, l'a inzestratu. Se imbetà de vesel'a junetiei, de farmeculu frumusetiei, de placeri trecatóre, de sburdári amazitóre si déca, intr'acea betia si-perde séu si-risipesce nestematele odóre, cu cari lu-impartesise sórtea, curendu in urma, vine si ciasulu amarnicu alu caintiei; si-apoi, dupa dinsulu, se deschide, intunecosu si rece, tacutulu, pusthiulu mormentu!

Lacrimile de caintia si duiósele cugetári ale feciorului de imperatu, celu ce fusese odinóra la venatu, me pornise si pe mine pe triste ganduri; mi-viniau, unulu dupa altulu in minte, atâte falnice visuri ale junetiei mele, care impreuna cu anii cei repedi, s'au nimicitu in zedarniculu desiertu . . .

Dar erá nópte in tóta puterea candu incepura a ne salutá latratorii dinsatulu Bisoc'a. In batetur'a casei arendasiesci ardea unu focu mare; descalecaramu la flacarai'a trosnitóre a bradiloru si domnulu Sterie, arendasiulu ne esi cu plinu inainte. Intr'o mana tineá o bota cu pestrovi víi, pescuiti in períele de sub pól'a Petreloru fetei; in cealalta purtá o cusca cu iepuri de casa, plocóne tramise de la staritiulu unui schitu vecinu, carele hranesce in curtea monastirii acestu venatu, raru in tíera la noi si botediatu de Codicele civile, art. 468, cu numele de *lapini*, *ținuti pe langa casa*: ér de „Dictionariulu limbei románe, elaboratu cá proiectu, dupa insarcinarea data de Societatea Academica Romana“ (pag. 991) cu acel'a, totu asiá de putínu romanescu, de: *Cunicule* séu *cunicle*, specia de animalu din genulu *iepurelui*, fórte asemine cu *iepurele* si de aceea numitu pe a locurea si *iepure de casa*, — fr. *lapin*.“ Asiu dorí sè sciú, cari sunt locurile unde, vorbindu-se romanescu, se mai díce si astu-felu, adica buna óra *cunicle* si *lapini*?

Dar domnulu Sterie, din tinda, ne poftesce la mancare. Drumulu si gândurile melancolice m'au secatu la stomacu; me grabescu dar a intrá in casa, unde ne astépta mész'a care stá de multu intinsa.

A. I. Odobescu.

Hor'a.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

— Aceste sunt niste acuzări infracosiate! — si dicea ea, — dar unde sunt adeverintiele?

„Lotrulu cu mana inarmata din padurea de Roquevaire este elu óre marquisulu de Saint-Maixent?.. Se dice, dar nu se adeveresece cu nimica!.. Falsificatorulu de bani, sacrilegiulu, totu-de-una elu!.. Dar pentru ce? Se sustine, fara cá sè se adeverésca!.. Voi credeti pe marquisulu vinovatu, si eu negu sè fia; — care din noi are dreptu?

„Eu nu sciu ce instinctu mi-sioptesece, cá marquisulu e nevinovatu de tóte aceste fara-de-legi! Anim'a mea mi-dice, cá dinsulu e o victima si nu unu omu reu.

Pana candu jun'a féta se adanci in acestu monologu, pe care noi l'amu reprodusu esactu — de si nu in form'a sa, dar celu putinu intielesulu lui, — Vilelmu Chadorant standu in picioare fati'a de harthi'a batuta cu cuie pe parete, ceteá si reciteá descrierea, si din timpu in timpu si-scarpená capulu cu unu felu de nehotarire comica.

De odata o lumina viua schinteia in ochii sei intunecati, si intorcându-se catra fic'a sa si catra gendarmi, strigá:

— Inchipuiti-ve ce mi-a plesnitu prin minte! Si cu câtu gândescu mai multu, cu atât'a lucrulu mi-pare mai lamuritu si mai siguru. En spune, Iulia, mai tini minte de cutare gentilomu, care s'a opritu la noi acuma-su trei dile, cá sè deie de mancatu calului seu care nu mai putea, si sè cineze si dinsulu cu apetitulu fôrte mare?

Jun'a copila tresari in totu corpulu seu, dar se intarità din tóte puterile spre a-si stapani emotiunea, apoi respunse de totu liniscita:

— Ba tinu minte fôrte bine.

— Tu l'ai servitu, — continuá ospetarulu, — privitu-l'ai bine?

— Fara 'ndoiéla.

— Nu-ti pare, cá si mie, cá descrierea marquisului, in câtu privesece fati'a si imbracaméntulu, se potrivesece din firu in peru acelui gentilomu?

Capitanulu si ómenii sei incetara a bé; ei si-ascutira urechile, si Iulia simtia privirile loru tintite a supra ei cu lacomia.

Ea 'ncepù sè rida facându din umeri.

— In adeveru, tata, par' cá visedi, — respunse ea. Caletorulu de alalta eri avea talia mica si gátu grosu, peru castaniu, mustetie frumóse negre, si nici celu mai putinu semnu la marginea budiei. Imbracaméntulu seu nu erá suru, ci violetu, si pén'a de la peleria alba.

— E cu putintia, — murmurá ospetarulu, — convinsu prin asiguranti'a ficei sale. De siguru am vediutu reu; imbetranescu si eu; memori'a mea incepe a se intunecá.

Gendarmii calareti, amagiti in speranti'a loru, si-golira iute ólele.

— Éta banii, nene Vilelme, — dise capitanulu sculandu-se si aruncandu pe mésa o moneda.

— Plecati deja?

— Trebue sè plecámu. Avemu multu lucru; mai trebue sè cetimu pana de cu séra in cinci séu siese

sate proclamatiunea si sè lipimu pe parete descrierea.

— Candu veti vini érași p'aice?

— Dóra poi-mane. Vomu cutrierá putintelu tinutulu si vomu nisui sè putemu prinde pe dlu marquis. Cele trei mii de livre ni-arú prinde fôrte bine.

— Asiá dara, caletoria buna si norocu bunu!

— Multiamu!

Gendarmii calareti esira din ospetaria si se urcara in siea.

— Inainte! — comandá Denis Robustel.

Trup'a mica plecá in galopu repede.

III.

Prinsonieriulu.

A trei'a di, cam la cinci óre dupa miédia-di, Denis Robustel si calaretií sei, formandu o trupa mica pré strinsa, se aflau la trei lieu de orasielulu Saint-Jude, catra care si-dirigeau caii obositi de unu mersu lungu sub radiele unui sóre ferbinte.

Conducatorulu, acoperitu de pulvere din capu pana 'n picioare, se tinea cu fala in siea. Peleria lui se incliná pe urechi'a-i drépta, mai tare decâtu de aldata, si fati'a-i anghiuósa oferia o espressione fôrte curiósá a bucuriei si a triumfului.

Caus'a acesteia erá, cá 'n mijloculu trupei se aflá unu gentilomu cu aparintia buna, calarindu unu calu mare galbenu-auriu de origine orientala.

Gentilomulu parea a fi celu multu cam de dóuedieci si cinci de ani; elu avea talia nalta de proportiuni frumóse. Unu peru blondinu si buclatu incadrá fati'a lui ovala de pelitia alba, cu ochi mari veneti. Elu avea musteti fine sucite, si semnu negru mare cá si o linte. O péna lunga négra i inezstrá peleria. O brodaria usióra négra decorá hain'a lui sura. Caltiu-nile sale lungi, cu niste pinteni de argintu, desemnau niste picioare perfecte.

Cetitorii nostrii au si recunoscutu pe André-Ludovicu-Sigismundu, marquis de Saint-Maixent, carele se lasá cá sè fia prinsu in ajunulu acelei dile de catra Denis Robustel si ómenii sei, in o mica ospetaria unde se credea in siguritate.

Spre marea mirare a capitanului, care se asteptá la o lupta infocata, gentilomulu nu opuse nici o resistentia, si vediendu-se incungiu ratu de ómeni inarmati, dise in tonulu celu mai liniscitu si naturalu:

— Eu me predau . . . Nu me atacati!

Denis Robustel se simtiea incantatu de bucuria si insuflatu de mandria, nu numai pentru cá a reesitu fara pedeca in o intreprindere atâtu de grea, ce nu putea lipsi sè nu-i faca o onóre mare, dar si pentru cá dinsulu a câstigatu premiulu de trei mii livre, din cari cea mai mare parte naturalminte erá sè fia a lui.

Elu simtiea o placere nemarginita fatia de marquisulu Saint-Maixent, pentru cá acel'a s'a purtatú atâtu de bine, si fati'a placuta a gentilomului, distinctiunea lui, purtarea lui blanda, produsera a supra lui, cá a supra tuturora, efectulu indatinatu de farmecare; din momentulu acest'a, elu erá fôrte dispusu a-lu crede mai putinu vinovatu, decâtu cum se dicea in actulu de acuzatiune.

Si mai adaugându-se putinu la acésta convingere nascénda prestigiulu nobletiei (prestigiulu fôrte mare in epoc'a in care se petrecu faptele pe cari le povestimu,) nimene nu se va mirá de felu, cá capitanulu

tratá pe prinsonieriulu seu cu totu felulu de atentiuni, si i aretá respectulu celu mai profundu.

Sè grabimu a adauge, cà acestu respectu, de altminte, nu impedeacă pe Denis Robustel d'a dice lui Saint-Maixent, inchinandu-i-se pana la pamentu:

— Calulu domnului marquis e usioru cá unu cerbu, si caii nostrii greoi aru fi de totu incapabili a emulá in iutiela cu elu. De cumva domnulu marquis ar face (ceea ce sè nu deie Dumnedieu!) cea mai mica incercare d'a scapá din manile nóstre si d'a luá lumea 'n capu, eu m'asiu vedé constrinsu, spre marea mea desperare, sè ieu in mana unulu din pistólele mele si d'a sfarmá cu totu respectulu creerii domnului marquis. Datoria durerósa! cumplita datoria! pe care voi indepliní-o plangându . . . inse fara a siovaí . . .

— Si dta ai avé totu dreptulu, bravulu meu, — respunse tinerulu cu unu surisu. Eu asemene asiu urmá asiá in loculul dtale. Mai nainte de tóte datori'a. Ordinulu e santu.

— Ah, da! dar! ah dar! — murmurá in interiorulu seu capitanulu inuimitu de acésta alipire atâtu de mare si atâtu de putínu prevediuta, — acestu omu e unu domnu adeveratu! Incepu a crede, cà dinsulu se acusa cu fara-de-legile cutarui strengariu! Pentru acést'a eu nu-lu voi supraveghiá mai putínu, dar elu me interesséza, pe verb'a mea de soldatu be-tranu!

Sè grabimu a spune, cà marquisulu para a fi decisu sè nu face nici o miscare, nici unu sgomotu, ce aru fi pututu sè aiba macaru umbr'a d'a stèrní vr'o temere óre-care in gendarmii calari, meniti a-lu conduce in inchisórea de Clermont.

In momentulu in care regasimu pe Denis Robustel, pe ómenii sei si pe prinsonieriulu seu, acestu din urma para mai obositu decátu neliniscitu, mai plinu de uritu — decátu cuprinsu de grigi.

Elu lasá fránele calului seu pe grumadii acestuia, incungiuratu intre cei patru cai grei, neputendu-si permite nici cea mai mica departare. Si-preamblá privirile distrasu pe campia, si — din timpu in timpu — fluera cu vérful budiiloru o aria satenésca, spre a se distrage.

De odata in totu corpulu seu se ivi o slabiciune, capulu i cadíu pe peptu si ochii-i se inchisera de jumatate.

— Domnulu marquis sufere dóra? — intrebá capitanulu cu ingrigire.

— Putínu suferu, e dreptu, — respunse Saint-Maixent cu o voce slaba, — stau sè cadu de obositu. Caldur'a m'a prepaditu. Radiele sórelui, cadiendu-mi dreptu in capu, mi-a facutu migraine, si (chiar d'asiu paré afemeiatu,) trebuie sè-ti descoperu sinceru, cà nu mai potu.

— Domnulu marquis ar dorí dóra sè stámu loculu o óra séu dóue? Dí unu cuventu, stau la ordinile dtale.

— Sè stámu? Dómne feresce! — strigá marquisulu, — am mare graba s'ajungu la Clermont, cà sè potu combate si nimici acele acusári ridicule si infame, pe cari nu le cunosceam de filu.

— Oh! eu speru, cà domnulu marquis se va justificá fórtu usioru.

— Si eu sum siguru de ast'a, càci in adeveru e de risu a se tratá dreptu lotru, ucigatoriu, falsificatoru de bani si sacrilegiu, unu gentilomu din famili'a mea! . . .

— De risu! Oh! de totu absurdu! — repeti cá unu echo Denis Robustel.

— Am niste datorii, éta totu pecatulu meu.

— Datorii! Eh! Dómne, dar cine n'are? Cu tóte cà noi siedemu la provincia, scimu totusi fórtu bine, cà astfelu e mod'a intre domnii tineri din Pasis.

— Inse, — continuá Saint-Maixent, — sum departe d'a fi fara mijlóce, càci usurarii nu mi-au datu in imprumutu pe mosiile mele, decátu numai celu multu a patr'a parte din valórea loru.

— Acesti ómeni totu asiá facu. Sunt niste brigandi! . . .

— Oh! eu voi sè-i invetiu omenía.

— Va fi fórtu bine.

— De altminte, rudele mele sunt numeróse. Ei sunt puternici si bogati. De-asiu recurge la ei, dinsii m'aru scóte fara nici o siovaire din incuraturele mele de bani.

— Pentru acést'a ar fi destulu singuru contele de Rahon, — si-permise a dice Denis Robustel.

— Ah! Dta scíi, cà contele Rahon mi-este ruda?

— Am onórea sè cunoscú legaturele domnului marquis.

— Prin urmare intielegi, scumpulu meu capitanu, câtu de grozavu trebuie sè-mi para a fi condusu asiá cá unu criminalu, cá unu miserabilu.

Denis Robustel scóse din adanculu peptului seu unu suspinu grozavu.

— Da, da! — murmurá dinsulu, — eu intielegu fórtu bine . . . Inse datori'a . . .

— Nu cumva sè aluneci a crede, cà dóra vreu a te rogá a lipsi la datori'a dtale, — lu-interrupte Saint-Maixent. Chiar de mi-ai oferí in momentulu acést'a scaparea, asiu refusá-o. Insu-si locotenentulu civilu mi-va redá libertatea, rogandu iertarea mea pentru gresiél'a deplorabila, a carei victima sum.

— Si domnulu marquis iertá-va? — intrebá cu temere capitanulu.

— Va trebui sè iertu. Indulginti'a e propria su-fleteloru mari.

Denis Robustel innaltíá ochii spre ceru cu o admiratiune plina de petrundere.

— Dar totusi am sè-ti ceru unu favoru, — incepu érasí Saint-Maixent.

— Ce este acel'a, domnule marquis? Déca acela atèrna de mine, si déca ordinulu mi-permite, lu-acordu inainte.

— Atèrna de dta, si ordinulu n'are d'a face nimica cu elu. Vreu sè te rogu sè inaintámu mai repede, càci me nadusiescu de caldura, sè mergemu in trabu mai iute! Ti-repetu, cà moru de nerabdare d'a sosí câtu mai curendu la Clermont, si cà — spre a câstigá o óra — asiu dá unu anu din viét'i'a mea.

— Bucurosu, ah! fórtu bucurosu, — respunse capitanulu cu tonu petrundu, — dar spre nenorocire nu e cu putintia. Ia-ti ostenéla, domnule marquis, a ne privi caii, aceia sunt chilaviti; toti pintenii lumei nu i-arú puté silí sè mérga mai iute. Apoi amú silí, fara a face vr'unu folosu domnului marquis. Suntemu in departare de cincí lieu de Clermont, unde numai mane sér'a vomu sosí.

O espressionu de descuragiare adanca, — imitata cu o arte admirabila, déca nu érá sincera, — se depingea pe fati'a gentilomului.

— Numai mane sér'a! — strigá elu, — dar acést'a e neplacutu! Ah! dar nu vomu caletóri la nópte?

— Nu dieu! domnule marquis. Ordinulu opresce formalu mersulu de nópte gendarmiloru celareti, candu escortéza unu prinsoneru de importantia. De altminte ómeni si cai au cea mai mare trebuintia de repausu. Vomu stá in departare de trei lieu d'ací, in orasielulu Saint-Jude, si ne vomu culcá in o casa destulu de buna, in ospetari'a la „Armele Franciei.“

O lumina fugitiva trecu prin ochii veneti ai lui Saint-Maixent, sub lungile sale gene lasate in josu.

— O ospetaria tinuta fórté curata, — continuá Denis Robustel, — unde speru, cá domnulu marquis va gasi o cina fórté buna. Nenea Vilelmu Chadorant are o cuina pré buna, si cunoscu in fundulu pivnitiei sale, de totu in fundu, dinapoia butiloru, unu vinu vechiu de Beaune fórté escelentu.

Saint-Maixent facu o miscare de resignatiune.

— Asiá dara sè cinámu si sè ne culcámu, — dise elu incetu, — de óra-ce nu e cu putintia sè facemu altu ceva.

Aceste fure cuvintele din urma schimbate intre capitánu si prinsonieru pana 'n momentulu. in care la o întórcere a drumului, la marginea unei paduritie mici de odata aparú turnulu tiutiuitu din Saint-Jude.

Unu patrariu de óra mai tardiu trup'a se oprí inaintea ospetariei, tocmai in locul in care, precum amu descrisu deja, dóue dile mai nainte, se tinu o adunare poporala atátu de numerósa.

Plugarii in acésta séra se ocupau la campu cu lucrurile sesonului, si marea strada a orasielului érá de totu desiérta.

Vilelmu Chadorant, fic'a sa, servitórea si feciorulu ospetariei, erau numai singuri de fatia la sosirea soldatiloru si a prinsonierului.

— Ah! sermanulu domnu, l'au prinsu! — siópti Iulia innadusindu unu suspinu adancu si stergéndu cu capetulu batistei sale ochii sei umedi.

Denis Robustel se cobori de pe calu, nu fara unu felu de mândria, cá sè ajutore pe marquisulu sè se dea si elu josu; dar Saint-Maixent, mai sprintenu, érá deja josu.

Capitanulu dise — aretandu cu unu gestu respectuosu — usi'a ospetariei:

— Poftimu a intrá, domnule marquis!

Gentilomulu salutá cu curtesia pe Iulia inrosita, i aruncá pe de-a furisiulu o privire viua si ardenta, inótita de unu surisu usioru, si intrá in sala de josu dicéndu-si incetu:

— Acésta asemenare e admirabila. Par cá asiu vedé pe contess'a Rahon cu diece ani mai nainte.

Denis Robustel lu-urmá asiá de aprópe, cá sè nu-lu pérda din vedere nici macaru pe unu patraru de secunda.

— O sè ve culcati aice, capitane? — întrebá Vilelmu Chadorant.

— Da, nenisiorule, — response Denis Robustel, — si precum vedi ti-aducemu o societate buna. Pregatesce cea mai frumósa odaia domnului marquis, si dispune sè ni se servésca o cina, care sè nu fia nedémna de domnulu marquis. Dicu *ni*, càci domnulu marquis dóra mi-va face onórea sè me admita la mé's'a sa . . .

— Tocmai voiam sè te rogu a ciná cu mine, — response Saint-Maixent.

Capitanulu salutá si response:

— Indata-ce va fi servitu domnulu marquis, sè

dai apa, fènu si ovesu pentru cai . . . Apoi nu te uitá nici de ómenii mei. Haidamu, nenisiorule, fii sprintenu si grabesce!

Pana candu se dasera aceste ordini, Iulia si marquisulu schimbata o privire, a carei eloquentia muta vorbiá atátu de multu!

IV.

Te adoru! Scapa-me!

— Iute, iute, grabiti! — strigá Vilelmu Chadorant adressandu-se de odata ficei sale, servitorului si servitórei, — ce faceti aice, standu locului toti trei cá niste butuci? Tu, Iulia, fic'a mea, ia o lumina, cobóra-te in pivnitia si ada pentru domnulu marquis siese butelii din renumitul meu vinu de Beaune! Tu, Collette, iute la rezervoriu si in curtea galitieloru: ada pesce si raci, si taia trei pui, cei mai tineri si mai grasi intre toti. Tu, Jacquinet, ai grige de cai, pune-li cu prisosintia fènu si ovesu, si dá-li apa própéta. Eu me ducu s'aprindu foculu.

Vorbindu asiá ospetarulu se indreptá spre cuina; dar, mai nainte de a parasí sal'a cea mare, elu facu unu semnu lui Denis Robustel, carele vini la elu in pragu.

— Capitane, — i dise elu incetu, — baga de séma bine, cá acestu dracu impelitiatu sè nu-ti pacalésca supraveghiarea! Déca elu va scapá, va prepadí prin focu si sange ospetari'a mea; cine mi-va platí pagub'a?

Denis Robustel facu din umeri si si-suci mutele dese cu unu felu de fala despretiuitóre.

— Nene, response elu, — n'avé frica! Mai antáiu ada-ti minte, cá ómenii pe cari i pazescu eu, sunt bine paziti! Apoi domnulu marquis (fia dísu între noi) mi-pare unu dracu mai putinu negru, decátu cum ni l'au infatisiatu. Séu cá eu me 'nsielu tare, séu cá acestu criminalu mare este unu perfectu seigneur, care n'are pe consciintia decátu niste pecate mici, fara importantia mare, cari in juneti'a sa sunt escusabile. In caus'a lui trebue cá este la mijlocu o mare nentielegere, pe care elu o va esplicá pré usioru, si domnulu locotenentu civilu nu va intardiá a-lu pune pe picioru liberu, cerendu-i scusele pentru acésta gresiéla.

— In adeveru, — murmurá ospetarulu numai decátu liniscitu, — dinsulu n'are unu exterioru reu. Me bucuru fórté de ceea ce mi-ai spusu. Dorescu norocu bunu acestui gentilomu; eu me ducu sè grabescu a pregatí o cina cá pentru unu principe. Credu cá va fi indestulitu cu vinulu meu de Beaune.

— Va fi, de cumva e cunosculatoru! — dise capitánu cu convingere.

Vilelmu Chadorant curse la postulu seu de bucataru, si pe cale intelní pe Iulia, care viniá din pivnitia, aducéndu niste butelii.

— Esti pré palida, — i dise elu, — caus'a acestea de siguru e, cá in ospetari'a nóstra se afla unu facatoru de rele atátu periculosu; acésta ti-causéza o emotiune atátu de mare. E bine, fic'a mea, liniscescete! Am vorbitu cu capitánu; elu e siguru, cá acestu tineru e mai nevinovatu decátu unu copilu ce se nasce acuma.

(Va urmá.)

S A L O N U ?

Calindarulul septemanei.

Dumin.	6 18	D. pec. Adam. Ies. brinze. ss Emilia.
Luni	7 19	cc. pp. Part., Luca, Aprion. Inc. aj. m.
Marti	8 20	s. mm. Teod. Strat. pr. Zah. ss. Marta.
Mercuri	9 21	ss. mm. Nicifor, Marcel, Pangratiu.
Joi	10 22	s. st. m. Caral. ss. mm. Porf. Valent.
Vineri	11 23	s. st. m. Vlasiu. imp. Teodora.
Samb.	12 24	s. p. Mel. c. p. Ant. s. Saturnin.

Dupa balu.

— *Conversare cu cetitórele.* —

Am vediutu odata dóue fotografií fôrte interesante si picante. Un'a represintă o odaia inainte de balu, alt'a dupa balu. Pe candu in cealalta tóte obiectele erau in ordinca cea mai buna, curate, intregi, próspete, abia atinse : in cea din urma tabloulu infatisia contrastulu acelei d'antâiu ; obiecte derangiate, toaleta spintecate, ilusiuni rupte, flori vescedite, éta totalulu acestui tablu.

Fotografiile nu aveau nici o subscriere. De cumva cine-va m'ar fi insarcinatu sè facu eu subscrierea, asi fi scrisu sub ele : „Inainte de batalia“ si „Dupa batalia.“

Balu si — batalia!

Oa, frumóse cetitóre, din balu pana la batalia nu este decátu unu pasiu. Ma dóra nici atât'a. Déca vomu meditá putintelu, séu celu putinu déca vomu aruncá o cautatura a supra parchiloru cari unduléza in cercurile unni valsu fantasticu, vomu vedé indata cà suntemu in batalia si cà balulu — e lupt'a cea mai decidiétóre.

Precum pe campulu luptei se decide sórtea unui poporu, asiá pe luciulu padimentu alu salonulu de balu de multe ori se decide sórtea cutarei anime.

Batalia pe campulu deschisu séu pe terenulu balulu, ambele sunt fôrte periculóse. Acolo tunuri omoritóre, aice priviri seducátóre ; acolo baterii de arme, aice surisuri petrundiátóre ; acolo siueraturi de glóntie nimeritóre, aice sioptiri misterióse, cari petrundu pana 'n adanculu animei . . .

Dar balulu a trecut. Foculu bataliei a disparutu. Acuma nu mai esiste decátu numai suvenirea lui. Dar suvenirea acést'a e scumpa si nestersa.

Ce deosebire intre impressiunile dinainte de balu si cele dupa balu ! La barbati inse nu este asiá de mare, cá si la dame. Unu fracu, unu Dumnedieu ! éta devis'a barbatiloru, si toalet'a loru e iute gata. Dar damele ? !

Unu generalu nu compune cu mai multa grige planulu de batalia, decátu o dama toalet'a sa de balu ! Câte planuri, câte incercári, gustári ! Si in urm'a urmelor, candu totulu e gata, in urma mai vine o intrebare, care li ingreunéza ánim'a cá stanc'a de granitu, care nu le lasa sè se póta bucurá deplinu : si acésta intrebare grozava e, déca se voru petrece bine ? Déca voru avé jocatori ?

A nu jucá multu — e inspaimantatoru. A nu avé jocausi in quadrillulu primu — e o compromisiune cumplita . . . Este mai bine a nu merge la balu . . .

Inse dupa balu tóte aceste ingrigiri se prefacu in indestuliri dragalasié. Suspinele devinu surisuri dulci, melancolia apesátóre — vioiciune desfetátóre, si temerea se transformá in triumfu.

Este unu ce fôrte placutu a ascultá conversatiunea damelor — dupa balu. Ce ilaritate, ce bucuria, ce spiritu abundantu ! Firesce, cà si-au petrecutu bine. (Inca n'am vediutu nici un'a, care sè fi disu, cà si-a petrecutu reu.) Tóte au jucatu multu. Tinerii au facutu curte totu in giurulu loru. Au avutu jocausi fôrte multi. Abia au fostu in stare sè jóce atât'a, asiá multu. Ce a disu cutare si cutare dama despre ele. Ce complimentu li-a facutu tinerulu celu cu perulu buclatu ! . . . Éta o multime de sujete ale conversatiunii.

Apoi urméza combinatiunile. Pentru ce asiá, pentru ce nu altfelu ? Pentru ce cutare si cutare li-a cerutu tocmai alu doile quadrilu ? De ce nu alu treile séu alu patrale ? De ce a vinitu elu totu din stang'a si nu din drépt'a ? Ast'a insemnéza ceva. Si damele numai decátu ghicescu secretulu mare, fara cá sè se gândésca multu. Femeile — dice unu scriitoru — ghicescu totulu ; ele nu se insiéla decátu numai atunce, candu se gândescu multu.

Si conversatiunea curge cu focu, de si ele numai acuma au sositu a casa din balu, de si n'au dormitu tóta nóptea. Totu au ce sè mai vorbésca, isvorulu vorbeloru e nesecabilu.

Nimene nu se mai uita la toaleta. Si serman'a, in ce stare deplorabila a ajunsu ! Siopurile s'au ruinatu, rüsiurile s'au turtitu, plisúurile s'au derangiatu, esiarpele s'au spintecatu, ghirlande s'au desfloratu, florile si-au perdutu fragedimea, si ilusionulu a devenitu — ilusiune.

Tóte aceste nu mai au pretiu. Nu ce a dusu la balu, ci ce a adusu de acolo are valóre. Éta ce legatura de buchete ! Dóue-dieci si trei ! Tóte sunt suveniri scumpe din cotillon. Semnulu cà dins'a a jucatu multu. Le si pune in feréstá, fia-care buchetu separatu, cá toti trecatorii sè le póta vedé bine, sè le numere si sè constate, cà dins'a a jucatu multu.

Ce frumósa fericire ! A iubi ceva, este o multiamire. Iubiti ! — dice George Sand, — acést'a e singurulu bunu in viétia !

George Sand

H o r ' a.

(La ilustratiunea din nr. presinte.)

Déca studiámu viétia poporulu nostru, descoperimu intrins'a multe frumuseti originale. Poesia, music'a si portulu nostru poporalu si-au cástigatu recunoscintia si chiar admirarea ómeniloru de specialitate.

Putinu s'a scrisu inse inca despre dantiurile nóstre poporale. Cu tóte cà si de aceste avemu multe si frumóse. Fia-care provincia are asiá dicédu dantiulu seu particulariu. Dincóce de Carpati : Ardelén'a, Calusiarulu, Hatiegan'a, Lugosiana, Pe picioru, De doi, Somesiana, si altele multe incanta pe privitori. Din

colo de Carpati „Hor'a“ e dantiulu comunu alu poporului romanu.

Acestu dantiu a incantatu prin frumusetile sale caracteristice pe mai multi caletori straini. Mai de multu Anatolu Demidoff a scrisu cu multu entusiasmu despre „Hor'a“; ér in timpulu mai nou caletorulu francesu Lancelot a publicatu descrieri pré magulítóre pentru acestu dantiu.

Lancelot a remasu incantatu de „hor'a“, si ni pare fórté reu, cà spaciulu nu ni permite a reproduce totu ce a scrisu elu sub niste impressiuni adevératu poetice. Dar atât'a totusi trebue sè insemnâmu, cà si dinsulu a recunoscutu in „hor'a“ vechiulu dantiu alu Româniloru antici, care si pana in diu'a de astadi s'a conservatu pe asiá multe sculpture.

In adevéru „hor'a“ este unu dantiu frumosu, demnu, elegantu, simplu si modestu. Pecatu, cà numai poporulu o jóca, si nu se introduce si in salóne, càci s'ar puté face din ea mai multe figure dragalasie. Dar poporulu o jóca in tóte petrekerile si veselile sale, ce se potu serbá sub cerulu liberu. Primavér'a, vér'a, la secerisiu si la culesulu pómeloru, si mai alesu tómn'a la culesulu viiloru „hor'a“ inzestréza petrekerile. Ma si érn'a o jóca bucurosu, déca se afla vr'o localitate, unde dantiatorii incapu toti comod.

Cum se jóca „hora“? E greu a descrié. Câte sate, atâté datine. In caracteristice generale inse tóte se intrunescu. Joculu se incepe astufelu: La sunetulu musiceii, care se compune abia din 2—3 insi, (intre cari unulu sufla unu „neiu“) flacâii se prindu de mani si forméza unu cercu, apoi incepu a jocá linu, miscanduse — conformu tactului musiceii — acusi inainte, acusi innapoi, acusi in drépt'a, acusi in stang'a; apoi doi insi se misca mai iute in mijloculu jocatoriloru, dupa aceea unu momentu se oprescu, si érasu incepu de nou.

Acést'a e introducerea.

Dupa acést'a music'a incepe sè cante in tactu mai repede. Flacâii saru cu focu in jocu, chiuescu, privescu cu doru la fetele cari stau in o grupa, si par cà le dicu cu poetulu Alessandri:

Éta hor'a se pornesce,
Sub stejaru la radecina;
Éta hor'a se 'nvertesce,
Vina, mandra, vina!

Dar fetele sunt sfíose, ele paru a siovai, in urma inse se incuragéza si ele, si se prindu tóte de mana, formandu dinnapoi'a flacâiloru alu doile cercu, o ghirlanda frumósa.

Si joculu incepe. Fetele in drépt'a, flacâii in stang'a. Glume, risete, cantece, veselía generala.

Inse figur'a acést'a nu duréza multu. Cercurile amendóne se desfacu, fetele se amesteca cu flacâii, si forméza unu cercu nou mai mare, schimbându-se fete si feciori.

Atunci music'a intóna de nou. Hor'a se incepe. Duréza multu, inse totu linu, cà la inceputu. Aice se facu mai multe figuri, cerculu devine acusi mai micu, acusi mai mare; parecile se intelnescu acusi cu unii, acusi cu altii. Situatiuni placute, dragalasie si pican-tel...

Dar spre a ilustrá mai bine acést'a esplicatiune, publicâmu in nrulu presinte unu tablou care represinta „hor'a.“ Acel'a va zugraví mai specialu ceea ce noi n'amú pututu sè descriemu.

Acést'a ilustratiune frumósa, credemu, cà va

face placere cetitoriloru nostrii, cu atâtu mai vèrtosu cà colónele acestei foi de multu n'au fostu inzestrate cu o ilustratiune asiá mare si scumpa.

In anii din urma amú fostu siliti sè introducemu economía mare in fói'a nóstr'a; acuma inse — gratia inmultirii abonantiloru nostri — érasu putemu sè publicâmu astfelu de ilustratiune, si vomu publicá si in viitoru, de cumva publiculu ne va onorá cu concursulu seu materialu.

Oglind'a lumiei.

(H.) Capital'a Turciei e in continuu teatrulu unoru eveneminte sguditóre. Abia se incheiá conferinti'a delegatiloru puteriloru mari, numai decâtu urmá acolo unu altu evenimentu mare, tréntirea lui Midhat pasia.

Amú atinsu in nrulu trecutulu acést'a scire importanta. Noutátile ce ni-au sositu de atunce ni es-plica numai in câtu-va caus'a acestei caderi neas-teptate.

Unele diuare dicu, cà totulu se reduce la o intriga de palatu, inscenata de cumnatulu sultanulu si cà in executarea ei a avutu rolu fórté mare — o femeia, sor'a sultanulu.

Altii afirma, cà tréntirea neasteptata este numai opulu lui Ignatieff, carele a gasitu in elu pe celu mai periculosu contraru.

Acuma unu diuaru turcescu spune, cà Midhat a consideratu constitutiunea numai cá oper'a sa, si-a insusitu pré multa putere; si inimicii lui l'au acusatulu la sultanulu, cà vré sè-lu detroneze. Sultanulu, la inceputu n'a voitulu sè créda, mai tardiu inse s'a invóitu si elu, cà Midhat sè fia esilatu.

De altminte se anuncia, cà acést'a esilare e numai provisoria. Dinsulu se va rechiamá, spre a conduce frénele guvernárii.

Midhat voiesce sè faca o caletoria pe la mai multe curti europene, spre a deslucí situatiunea Turciei.

Negotiatiunile de pace intre turci — si montenegrini se continua cu sperantie putine. Principele Nichita pretinde nu numai totu ce a cerutu in conferinti'a din Constantinopole, dar inca si cetatea Nicisticiu. Déca Port'a nu va primí aceste pretensiuni, resbelulu va fi inevitabilu. Principele totu-odata voiesce, cà negociatiunile sè se faca in Viena, si nici decâtu nu voiesce sè tramita vr'unu impuaternicitu la Constantinopole.

Se pare, cà lucrulu se traganéza numai pana candu si rusii voru fi gata sè póta incepe resbelulu cu turcii. Acestia inca paru a fi ghicitu acést'a, càci aduna ostirile din tóte partile.

Negotiatiunile de pace cu sèrbii inaintéza mai bine. Acestia sciindu pré bine, cà dinsii au fostu batusi, nu ceru mai multu, decâtu cà sè nu li se ia ceva din teritoru. Turcii sunt aplecati sè acórde acést'a. Cristiciu si Maticiu au fostu tramisi la Constantinopole. Principele a convocatu scumpein'a pe 26 februarie.

La Vidinu turcii concentréza o armata puternica. Acést'a va avé missiunea d'a pazi miscarea armatei romane si — in casu de necessitate — d'a operá in contra Calafatului.

Scirile respandite vreu sè scía, cà resbelulu

intre rusi si turci nu se va amaná decátu celu multu pana 'n lun'a lui aprile.

CE E NOU?

Cris'a ministeriala a ocupatu in septeman'a trecuta tóte spiritele. In urmarea demisiunii cabinetului Tisza, Maj. Sa a consultatu pe br. Senyey, Majláth, cari inse au declarat, cá in impregiurările de fatia nu potú sè primésca portfoiulu oferitu lorú. Apoi fure chiamati la Viena unii matadori din fóst'a partida deachiana, inse toti declarara, cá nu se póte compune unu ministeriu, care ar face mai multe concessiunii in caus'a baneci, decátu cáte a facutu alu lui Tisza. In urmarea acesteia imperatulu a invitatú de nou pe Tisza sè formeze cabinetulu nou. Acesta a primitu numai cu conditiunea, de cumva guvernulu austriacu va acordá pretensiunile facute de elu in caus'a baneci. Dupa aceste conferintiele intre Tisza si Auerperg s'au inceputu de nou. Resultatulu inca nu se scie.

Dlu Césaru Boliac — precum cetimu in „Tim-pulu“ din Bucuresci — de cáte-va dile fu lovitú de unu reu, care amenintia a fi incurabilu. Jumetate cor-pulu i s'a paralisatu. Dorimu veteranulu publicistu sè se insanetosieze, spre a mai servi cu condeiulu seu literatur'a, pe care a inzestrat'o cu asiá multe lucrári pretiose si scrise in o limba atátu de frumósá!

Deputatiunea tinerimei magiare a sositú a casa la Budapesta din Constantinopole in duminec'a trecuta. Studentii, si ómenii din partid'a estrema, a primitu deputatiunea cu mari ovatiuni. Publiculu privitoru inca a fostu mare, inse insufletirea a lipsitu. Apellulu pentru iluminare a resunatu in desiertu, apoi nici cerulu nu s'a coloratu rosíu-albu-verde.

Dsiór'a Elisabeta Georgescu, ex-institutóre, va tiné la Bucuresci unu cursu pentru dame a supra sistemului de educatiune, dupa principiile pedagogice.

Unu usurariu jidaau din Maramuresiu, Avram Malek, érasí cadiú gertfa maniei poporului. Acest'a fu omoritu la 31 jan., in valea Stirbului. Erá de 60 ani.

Carnevalu.

Balulu de curte, care s'a tinutu septeman'a trecuta in Viena, a intrunitu unu publicu fórte mare din cei invitati. Maj. Loru se infatiasira la 9 óre in balu. Imperatulu avea uniform'a de maresialu, ducéndu de bratiu pe archiducess'a Annunciata, soci'a archiducelui Ludovicu. Imperatés'a se infasiá de bratiu cu principele de coróna de Hannovera. Imperatés'a purtá o toaleta de metasa de colórea columbei, decoltata, inzestrata pomposu cu dantele sure, tali'a *eu cuirasse*, in partea stânga decorata cu o ghirlanda de flori. Maj. Sa imperatés'a se retrase la 11 óre in salónulu de thea, ér imperatulu asistá si la cotillon, care durá pana la 11 si jumetate, si parasi balulu la 12 óre.

La Bucuresci dlu si dn'a Grigore Sutiú au datú in decursulu carnevalului mai multe baluri in salónele lorú pompóse, unde s'a intrunitu elit'a Societátii Bucurescene.

Balulu din Aradu, datú in 8 fauru, a reesitu fórte bine, precum ni anuncia corespundinti'a, primita tocmai la incheierea foii nóstre, si pe care vomu publicá-o in nr. viitoru.

La Branu s'a tinutu in 12 febr. unu balu frumosu in edificiulu comunalu. Venitulu curatu s'a destinatú pentru folosulu scolariloru saraci.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Ioanu V. Bogdanu, professoru la scóla normala din Siria in comitatulu Aradu, la 8 l. c. s'a cununatu cu domnisiór'a Eugenia T. Arcosi, fic'a dlui advocatu Arcosi in Aradu.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Comitétulu Societátii tinú la 11 febr. siedintia, la care participara urmatorii dd.: pres. Alesandru Mocioni, v. pres. Iosifu Hosszu, cassaru Ionu cav. de Puscariu, membru P. Mihali, secretariu Iosifu Vulcanu. Dupa desbaterea causelorú curente, cassarulu substernú urmatorulu raportu:

Starea cassei fondului de teatru romanu.

I. Perceptiuni.

Scontrandu-se cass'a la 10 jan. 1877, s'a aflatu starea ei cu 122 fl. 95 cr. bani, si 10160 fl. 93 cr. papire.

S'a cumperatu obligatiuni ruráli in valóre nominala:

a)	ardelenesci nr. 19855	. .	50 fl.
b)	„ „ 18540	. .	50 fl.
c)	„ „ 21964	. .	50 fl.

O actiune „Transilvania“ nr. 1689, donata de dlu G. Secula adv. in Baia-de-Crisiu, in valóre nominala de 100 fl.

De la dlu protopopu Iosifu Popoviciu din Jam a sositú a conto deobligamentului seu 25 fl.

Sum'a 147 fl. 95 cr. in bani, si 10410 fl. 93 cr. in papire.

II. Erogate.

Pentru cele trei obligatiuni ruráli ardelenesci nr. 19855, 18540, 21964, cumperate, s'au platitu 108 fl. 69 cr.

Postporto pentru 2 quitte tramise 10 cr.

Sum'a 108 fl. 79 cr.

Scotiendu-se erogatele din perceptiuni, remane 39 fl. 16 cr. in bani, si 10410 fl. 93 cr. in papire.

La olalta banii cu papirele, se aréta starea fondului peste totu cu 10450 fl. 9 cr.

Budapesta in 11 fauru 1877.

Ionu cav. de Puscariu,
cassariu.

Societatea „Transilvania“ din Bucuresci a anunCIATU adunarea sa generala pe 11 fauru st. n., in palatulu universitátii.

Literatura.

Dlu A. I. Odobescu, eminentulu nostru archeologu, a inavutitu literatur'a romana cu o lucrare fórte pretiósá. Tocmai acuma primiramú din Bucuresci: „Istori'a archeologiei,“ studiu introductivu la acésta sciintia, prelegeri tinute la facultatea de litere din Bucuresci, de acestu barbatu invetiatu. Volumulu care stá inaintea nóstra forméza partea antâia: anticitatea, renascerea, si cuprinde 756 pagine in octavu mare, tiparitu fórte elegantu. Ne vomu face onórea a revini a supra acestui opu importantu, care e dedicatu junimei romane, care se destina studíilorú literarie si istorice; acuma insemnámu numai atát'a, cá se afla de vendiare in librar'á Socecu si Comp., cu pretiulu de 12 lei 50 bani.

Nr. 2 alu Siedietórei a aparutu la 1 fauru cu urmatorulu cuprinsu: Poporului romanu, poesía de Iosifu Vulcanu, — Bibliotecii poporale, de Marcu Emilianu, — De vrei? poesía de T. Margineanu, — Ghicituri próspe de Ionu Croitoru, — Doine si hore din Bucovina, — Lécu de friguri, — anecdota, — Hodoroscu si Troscu, — Dicatóre romane, — Ce e nou in tíera si lume. — Pretiulu pe anu 1 fl.

La Aradu a aparutu: „Biseric'a si scól'a," fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica. Nrulu primu e bine compusu si frumosu tiparitu. I dorimu viétia lunga. Redactorulu acestei foi e dlu Vincentiu Mangra.

„**Afric'a si espeditiunea lui Cameron**“ de Maria Gr. Stefanescu, este titlulu unei brosiure, ce ni-a sositu din Bucuresci. Brosiur'a e bine scrisa si e vrednica de incuragiarea publiculu.

Suvenirea mortiloru.

Ludovicu Munteanu, fostu cancelistu c. r. de pretura, unu barbatu cu bune simtieminte romanesci, a repausatu la Hatiegu in 6 l. c. in etate de 41 ani, lasandu in doliu pe soci'a sa Fira n. Baiasiu, pe fiic'a sa Lucretia si unu numeru mare de rudenii si amici.

Ghicitura de siacu

de Anastasia Tempea n. Suciú.

	dri.	A-			e-	san-	
lec-	besi	le	si-	in	ar-	cre-	sie-
ste-	liu	sau-	io-	De	In	po-	ta
	ce	Va-			di	mo-	
	De	ta			se	bol-	
na	ces-	co-	ni-	tea	le	Candu	mie
'n-	na-	ta	Lu-	resci,	Din	'n-	te
	ro-	ce			nop-	ce-	

Se póte deslegá dupa saritulu calului.

Deslegarea ghiciturei din nr. 3:

„Ghicitura.“

Bine au deslegat'o stimatele nóstre abonante: Maria Vladu, Amalia Popu, Septimia Popoviciu, Eufemia Ardeleanu.

Cuthia de epistole.

— *Respunsuri.* —

3. Declamatórea. Daneloru romane declamatóre se recomanda atátu pentru concerte, cátu si pentru alte ocazioni — intre altele — „Copil'a frumósá,“ de Iustinu Popfiu, — „Perulu de auru“ de I. Lapedatu, — „Orfan'a din munti“ de Andreiu Muresianu, — „Strain'a“ de Iulianu Grozescu. — *Emilia L.*

4. Curatíre de toaleta. Este mai bine sè-ti tramiti la curatitoru toalet'a de creplisse; numai asiá poti fi liniscita, cà nu se va ruiná. La lucrulu acest'a se poftescu mani eserciate. — *Eufemia.*

5. Gatire de dantele. Nu se póte descrie asiá pe scurtu. Mai bine e sè te adresezi in persóna la cutare maestra! — *Amalia.*

— *Intrebàri.* —

8. Studentu romanu in Lipsca. Asiu dori sè scíu, afla-se vr'unu studentu romanu din Austro-Ungharia la universitatea din Lipsca? Carei specialitate s'a devotatu? Ce stipendiu primesce si din ce comitatu este? — *Eufimia.*

9. Note romanesci. Binevoiti a-mi spune, cà unde asiu puté capetá mai siguru note musicale de cantàri romane, pentru societate, quartetu? — *Ecatarina M.*

Post'a Redactiunii.

Cernanti. Mórtea unui teologu de siguru e unu evenimentu tristu, cà si alu ori carui omu; cu tóte aceste inse nu se póte cantá cà:

O veste 'ntristatóre Carpatii adi petrunde,
Si-unu gemetu greu s'aude, de echo ce respunde;
Acest'a se latiesce, si-adusu fiindu de ventu,
Vibreza 'n Bucovina cà dintr'unu tristu mormentu.

Melancoliculu. Nu posede nici unu sboru poeticu. Traducerea se va publicá. Cine e autorulu ei?

In versurile: La o copila, Din amoru, este talentu. Dar inca nu sunt pentru publicitate.

— A dóu'a editiune —

din

„Goronulu lui Horia“

legenda

de

Iosifu Vulcanu

a aparutu de sub tiparu in septeman'a trecuta. Pretiulu unui esemplaru e numai 5 cruceri; dar mai putine decátu 10 esemplare nu se tramitu. Bani sunt a se tramite inainte la redactiunea acestei foi.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierii nr. 39.